

POSTANOWIENIE

26 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

na posiedzeniu niejawnym 26 marca 2026 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku Naczelnika Urzędu w L.
z udziałem E.W., W.W. i A.W.
o stwierdzenie nabycia spadku,
na skutek skargi kasacyjnej E.W. i A.W.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu
z 4 lutego 2025 r., XV Ca 342/24,

- 1. odrzuca skargę kasacyjną w części dotyczącej uczestniczki postępowania A.W.,**
- 2. w pozostałej części odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 3. ustala, że uczestnicy ponoszą koszty związane ze swym udziałem w sprawie.**

(G.N.-J.)

UZASADNIENIE

1. Postanowieniem wstępnym z 7 grudnia 2023 r., wydanym w sprawie z wniosku Naczelnika Urzędu w L. przy udziale E.W., A.W. oraz W.W. o stwierdzenie nabycia spadku, Sąd Rejonowy w Lesznie postanowił stwierdzić, że

wnioskodawca posiada interes prawny w złożeniu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku po S.W., zmarłym 28 listopada 2021 r., ostatnio stale zamieszkałym w L.

2. Apelację uczestniczek E.W. i A.W. od powyższego postanowienia oddalił Sąd Okręgowy w Poznaniu postanowieniem z 4 lutego 2025 r.

3. Od postanowienia Sądu Okręgowego skargę kasacyjną wywiodły uczestniczki E.W. i A.W.

Wniosły o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Podają, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne i potrzeba wyjaśnienia, czy Naczelnik Urzędu posiada interes w stwierdzeniu nabycia spadku w sytuacji, gdy obowiązek podatkowy spadkodawcy wygasł z uwagi upływ na terminu przedawnienia.

4. W odpowiedzi na skargę kasacyjną wnioskodawca wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

5. W pierwszej kolejności należy wskazać, że skarga kasacyjna uczestniczki A.W. podlegała odrzuceniu.

Zgodnie z art. 398⁵ § 1 k.p.c. skargę kasacyjną wnosi się do sądu, który wydał zaskarżone orzeczenie, w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem stronie skarżącej. Stosownie zaś do art. 387 § 3 zdanie pierwsze k.p.c. orzeczenie z uzasadnieniem doręcza się tej stronie, która w terminie tygodnia od dnia jego ogłoszenia zgłosiła wniosek o doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem. Jeżeli strona nie wystąpiła z takim żądaniem, przewidziany w art. 398⁵ § 1 k.p.c., dwumiesięczny termin nie rozpoczyna biegu, a tym samym nie jest możliwe skuteczne wniesienie przez nią skargi kasacyjnej (postanowienia SN; z 29 kwietnia 2015 r., IV CZ 8/15; z 20 grudnia 2013 r., III CSK 322/13; z 6 sierpnia 2025 r., III UZ 5/25).

Z akt sprawy wynika, że wniosek o doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem zaskarżonego skargą kasacyjną postanowienia Sądu Okręgowego został wniesiony jedynie w imieniu uczestniczki E.W., a brak jest takiego wniosku w stosunku do

uczestniczki A.W. Skuteczne wniesienie przez nią skargi kasacyjnej nie było więc możliwe. W związku z powyższym orzeczono jak w punkcie pierwszym postanowienia (art. 398⁶ § 3 k.p.c.).

6. Przechodząc do oceny skargi kasacyjnej uczestniczki E.W. należy wskazać, że zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. postanowienie SN z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazano tam m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.; nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wówczas usprawiedliwione.

7. Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że skarga nie zawiera argumentów wystarczających dla uznania, że w sprawie spełniona została przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., uzasadniająca przyjęcie skargi do rozpoznania.

8. W przepisie art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. chodzi o zagadnienie prawne obejmujące poważną wątpliwość prawną, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie

sądowym, którego wyjaśnienie jest potrzebne do rozstrzygnięcia sprawy. Skarżący wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne powinien sformułować to zagadnienie, wskazać na wyłaniające się poważne wątpliwości interpretacyjne, przytoczyć argumenty prowadzące do rozbieżnych ocen i wykazać, że wyjaśnienie przedstawionego zagadnienia będzie miało znaczenie zarówno dla praktyki sądowej, jak i dla rozstrzygnięcia skargi kasacyjnej. Chodzi przy tym wyłącznie o poważne wątpliwości, wykraczające poza poziom zwykłych wątpliwości prawnych, które powstają niemal w każdym procesie decyzyjnym.

Skarżąca nie wykazała skutecznie, że wskazane przez nią zagadnienie ma charakter istotnego zagadnienia prawnego.

Zgodnie z brzmieniem art. 98 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa do odpowiedzialności spadkobierców za zobowiązania podatkowe spadkodawcy stosuje się przepisy k.c. o przyjęciu i odrzuceniu spadku oraz o odpowiedzialności za długi spadkowe. Powyższy przepis wraz z art. 1031 k.c. precyzuje zasady odpowiedzialności spadkobierców za zobowiązania podatkowe spadkodawcy, natomiast krąg podmiotów uprawnionych do złożenia wniosku o stwierdzenie nabycia spadku został zakreślony szeroko poprzez odwołanie się do kryterium interesu (art. 1025 § 1 k.c.). W orzecznictwie i piśmiennictwie ugruntowane jest szerokie rozumienie pojęcia interesu z art. 1025 § 1 k.c. (zob. np. postanowienia SN: z 9 grudnia 2010 r., III CSK 49/10; z 28 stycznia 2009 r., IV CSK 361/08, z 18 marca 2026 r., I CSK 164/26).

Wobec brzmienia przywołanych przepisów i przyjęcia ogólnej zasady odpowiedzialności spadkobierców za długi spadkowe spadkodawcy wedle reguł prawa spadkowego, interes prawny organów podatkowych do określenia i ustalenia kręgu spadkobierców nie wywołuje wątpliwości. Skarżącą nie sformułowała zaś argumentów świadczących o konieczności dokonania analizy przez Sąd Najwyższy. W związku z powyższym sformułowane zagadnienie prawne nie wypełnia przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

9. O istotnych wątpliwościach nie świadczy również podniesiona przez skarżącą uwagę, że obowiązek podatkowy spadkodawcy wygaś z uwagi

upływ na terminu przedawnienia. Została ona sformułowana w oderwaniu do ustaleń Sądu Okręgowego który podał, że ponieważ postępowanie spadkowe jest w toku, a w dniu 28 listopada 2023 r. upłynęły dwa lata od śmierci spadkodawcy, termin przedawnienia należności publicznoprawnej rozpoczął swój dalszy bieg w dniu 29 listopada 2023 r., a zatem w dacie wydania postanowienia wstępnego dnia 7 grudnia 2023 r. nie doszło do przedawnienia obowiązku podatkowego spadkobiercy. Skarżąca ograniczyła się do polemiki z tym stanowiskiem i przedstawienia własnej oceny rozstrzygnięcia. Jest to jednak niewystarczające do przyjęcia, że skutecznie wykazała, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne.

10. Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

11. Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 520 § 1 k.p.c.

Krzysztof Grzesiowski

(M.M.)

[SOP]